

Lillemor i Irak

Vincent F. Hendricks

Dr. phil., phd., professor i formel filosofi, Roskilde Universitetscenter

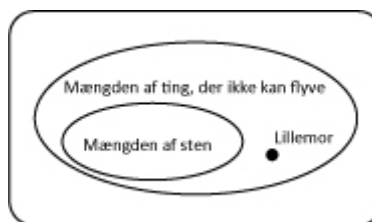
Hvad har argumentet for dansk krigsdeltagelse i Irak med Ludvig Holbergs *Erasmus Montanus* at gøre? De har begge noget med manglen på logik at gøre.

Når man siger, at noget er logisk, så forveksles det ofte med hvad man synes er rimeligt, rigtigt, common-sense, naturligt, passende etc. Logikken er ligeglad med begreber som naturligt eller passende; logikken er læren om gyldige slutninger – ikke andet. Gyldige slutninger er karakteriseret derved, at hvis man accepterer præmisserne, så er man også tvunget til at acceptere konklusionen i slutningen eller argumentet; gør man ikke det, modsiger man sig selv, og er, som Aristoteles ville sige det, ej andet end blot en plante. En fejlslutning er omvendt et ugyldigt argument i hvilket man frit kan benægte konklusionen, selv hvis præmisserne accepteres uden dermed at modsige sig selv. Fejlslutninger er ikke at efterstræbe eftersom konklusionen ikke længere har noget med præmisserne at gøre, men de lever ikke desto mindre, på godt og ondt, i bedste velgående.

I Ludvig Holbergs komedie *Erasmus Montanus* præsenteres den efterhånden legendariske slutning:

En sten kan ikke flyve.
Lillemor kan ikke flyve.
Altså: Lillemor er en sten.

Slutningen er ikke gyldig og det kan man let forsikre sig om med nedenstående lille Venn-Euler-lignende mængdediagram, der repræsenterer såvel præmisserne som konklusionen:

Figur 1.

Som det fremgår af Figur 1, så tager slutningen ikke højde for, at der er andet end sten, der ikke kan flyve; Lillemor selv synes at være et eksempel. Det eneste krav i præmisserne er, at hun ligger i mængden af ting, der ikke kan flyve, men det tvinger

hende ikke ind i mængden af sten. Man kan således uden at modsige sig selv acceptere præmisserne uden dermed at acceptere konklusionen, hvorfor slutningen er ugyldig. Holberg var selvsagt godt bekendt med slutningens ugyldighed, og anfører den som en del af skildringen af, og polemiseringen mellem, storbyens academia og landsbysamfundets befolkning.

Erasmus Montanus er fra 1723, men det afholdt hverken Danmark eller den internationale koalition fra at bruge præcis denne velkendte logiske fejlslutning, i argumentet for invasionen i Irak:

Hvis Irak har masseødelæggelsesvåben, så invaderer koalitionens.

Koalitionens invaderer.

Altså: Irak har masseødelæggelsesvåben.

Denne slutning kan repræsenteres i følgende Venn-Euler-diagram, der i form er sammenfaldende med den, der forefindes i Figur 1:

Figur 2.

Atter engang er der tale om en fejlslutning idet der ikke tages hensyn til, at der kan være andre grunde end masseødelæggelsesvåben til at invadere Irak herunder sikring af interesser i Mellemøsten over oliereserver til medløberi. Blot fordi præmisserne er sande er man ikke tvunget til at acceptere konklusionen, for den er, som vi nu ved, falsk.

Med Holbergs fulde overlæg, kom Rasmus Berg tilbage til sin fødeegn med det latiniserede navn Erasmus Montanus efter at have læst nogle år i København og foretog bevidst den legendariske fejlslutning. På samme måde, med foragt for logikken behandlede regeringen den danske befolkning som godtroende landsbytosser og sendte Lillemor til Irak.